

Citát:

„Většina lidí spotřebuje více energie na mluvení o problémech než na jejich řešení“

Henry Ford

Úvodník

Ing. František Kučera
předseda SVOL

Vyřeší prodej dříví elektronické aukce?

Z mnoha zdrojů v poslední době slyším, zejména v souvislosti se státním podnikem Lesy ČR debaty odborníků, ale i politiků na téma: jaký způsob prodeje dříví se jeví jako nejvýhodnější a v případě, že vlastníkem je stát nebo obec, pak jestli je také transparentní a splňuje požadavky zákona o obcích, případně zákona o veřejných zakázkách. Placená inzerce LČR v celostátních denících nás několikrát za poslední půlrok přesvědčovala, že je nejvýhodnější prodej dřeva „při pni“ (P) a že dokonce rozdíl v nákladech (nebo ve výnosech?) mezi modely „P“ a „OM“ byl spočten až na několik stokorun ve prospěch „P“. Každý, kdo o obchodu se dřevem něco ví, se tomu podivil. Část veřejnosti a politikové tomu uvěřili a tento model dosáhl naprosté drtivé převahy právě u majetku, který spravuje LČR s. p. Co ale ostatní vlastníci, tedy zejména obce? Ty spravují majetek, který je svým charakterem veřejný, a prodávají dál dříví nevýhodně na lokalitě OM. Nehrozí, že starostové a radní na obcích se začnou ptát: „Proč naše obec neprodává dříví stejně výhodně jako stát?“. Nevím jak kolegové, ale já nemám k dispozici čísla, kterými bych dokázal, že tzv. „Nezávislá komise“, která porovnávala oba modely prodeje dříví, neměla pravdu. Jsem přesvědčen, že ji mít nemůže. Říkají mi to mé dlouholeté zkušenosti a zejména zdravý rozum. Dříví jsem ale na „P“ nikdy neprodával a tak nemám k dispozici žádná čísla, kterými bych mohl své tvrzení okamžitě doložit. Víť však, že je naprosto nezbytné kontrolovat pohyb dříví a porovnávat evidenci vytěženého dříví s evidencí přiblíženého dříví a dále evidenci odvezeného dříví a nakonec objem dříví vyfakturovaného, tedy prodaného. V tomto se jistě skrývá významná hodnota. Tedy myslím v tom zúžení prostoru pro machinace a nepoctivost. Další hodnota je v možnosti dosažení cenových bonusů a možnosti prodeje dříví v čase.

Do hry však dnes vstupují noví (spíše staronoví) hráči. Nabízí řešení celé řady otázek. Obchodujte na „P“ dříví, které je prodáno formou elektronické aukce. Jedna nejmenovaná firma ze severní Moravy rozesílá dopisy s nabídkou tohoto způsobu prodeje na všechny strany, zejména obcím, které jsou od podzimních voleb mnohdy vedeny novým zastupitelstvem, které možná hledá chyby svých předchůdců. Nabízí provést taxaci porostní zásoby a elektronická aukce pak zajistí nejlepší možnou cenu. Pokud se tak stane, pak možná v době nedostatku dříví, ale co až bude jeho přebytek? Kdo bude kupovat dříví na aukcích, když vlastníci lesa se cenově podbízejí? Jak potom bude vlastník postupovat? Bude se muset vrátit k osvědčenému modelu. Znovu navázat vztahy s odběrateli a postupně hledat svoji ztracenou pozici na trhu a nabízet solidní jednání. Snaha o dosažení maximální ceny je legitimní, ale dlouhodobá vazba na bonitního odběratele musí být vyvážená, i v době nedostatku dříví musí odběratel dostat dříví. Nelze se domnívat, že je možno skákat od jednoho odběratele k druhému a využívat jen výhody. Může si to dovolit pouze vlastník několika málo hektarů, který obchoduje nárazově a jehož objem je relativně velmi malý. Z uvedeného nevyplývá, že bychom měli odmítat elektronické aukce jako takové. Je však velmi pochybné zvolit tento způsob prodeje jako jediný.

Jinou nabídku rozesílá starostům lesnický a dřevařský holding z Bohdanče. Nabízí pronájem obecního majetku a navýšení výnosu z něho a současně systémové vyřešení možných problémů spojených s prodejem dříví, možnou korupcí, obchodními riziky apod. Argumentuje při tom údajem ze „Zelené zprávy“ (Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství v ČR každoročně vydávaná Ministerstvem zemědělství), podle které obce hospodaří nejhůře ze všech vlastníků lesů. Jistě jen náhodou zapomíná, že významná část obecních majetků je obhospodařována obcemi založenými právníckými osobami, které obcím platí nájem před zdaněním, který se neobjevuje ve statistice a tím je údaj v „Zelené zprávě“ významně zkreslen.

Jak tedy organizovat obchod se dřívím? Lituji, neumím uvést jeden univerzální návod, jak prodat dříví a komu. Každá lokalita má svoje specifika. Mnohde je

obchod předurčen dodávkou odběrateli, který vzhledem k blízkosti přináší vysokou polohovou rentu. Jindy druhová skladba brání obchodovat větší objem a někdy je třeba eliminovat riziko obchodem přes prostředníka. To všechno musí posoudit zkušený pozitivně motivovaný obchodník a musí k tomu mít rozhodovací prostor, ale také patřičnou odpovědnost. Vždyť, co znamená dosažení nejvyšší ceny v případě, že některý z odběratelů nezaplatí a popř. tak zpětně výhodnost celé transakce. Základním předpokladem je svěřit prodej dříví poctivému člověku s využitím obvyklých kontrolních mechanismů, které zabrání případným machinacím a excesům.

Ing. Jiří Svoboda
ředitel LDO Příbyslav
člen předsednictva SVOL

Priority Evropské unie v lesním hospodářství

V rámci akcí k Mezinárodnímu roku lesa uspořádalo Sdružení COPA-COGECA (evropská farmáři a evropská zemědělská družstva) dne 24. února v Bruselu seminář na téma „Trvale udržitelné využívání lesů v Evropě a jejich pozitivní vliv na společnost, životní prostředí a ekonomiku. Téměř 120 účastníků snad ze všech zemí EU vyslechlo celkem 10 referátů, přednesených zástupci Evropské komise (z GR zemědělství, GR životní prostředí a GR klima) a dalšími povolanými odborníky z lesnických i ekologických sdružení a institucí. Ve většině referátů i v následující panelové diskusi byl zdůrazňován význam multifunkčního poslání evropských lesů, nezbytnost dodržení zásad trvale udržitelného hospodaření a využívání lesů a hledání možnosti a cesty k všestrannému využití jejich potenciálu.

pokračování na str. 2. »

I když záměr organizátorů semináře diskutovat v širokém fóru odborníků o aktuálních problémech evropského lesního hospodářství a případně usměrnit budou-

cí lesnickou politiku EU lze pouze uvítat a pochválit, celkový dojem z přenesených referátů i následné diskuze je velmi rozpačitý. Kromě úvodní přednášky, v které pí Summa z lesnické sekce GR Zemědělství souhradně uvedla požadavky a nároky všech odvětví vůči lesnímu hospodářství, ostatní přednášející vyzdvihovali vždy jen zásadní význam té funkce lesa, kterou se sami zabývají. Vyslechli jsme, jak je důležité zvýšit produkci dřeva pro dřevozpracující a papírenský průmysl a škodlivě ovlivňovat trh jednostranně směřovanými dotacemi, jak významné je zvýšení produkce biomasy pro výrobu bioenergie a biopaliv a v následující přednášce, jak je pro zvýšení biodiverzity potřebné rozšířit výměry chráněných území a zvýšit podíl nejstarších lesních porostů. Jak skloubit tyto a řadu dalších ekologických požadavků se zvýšením produkce dřeva a významem lesa pro zaměstnanost a rozvoj venkovských regio-

nů, ani jak přispět k boji proti klimatické změně zvýšením dodávek biomasy (především dřeva) k výrobě energie a současně přispět k vázání CO₂ v lesích a zvyšovat jejich odolnost proti klimatickým výkyvům, škůdcům všeho druhu a ohni, jsme se bohužel nedozvěděli.

Že si tyto požadavky vzájemně protřečují? To bohužel zatím pracovníci Evropské komise neřeší a zůstává na majiteli lesa a lesním hospodáři, aby se s tím nějak vyrovnali. Konkrétní výzva k přítomným představitelům administrativy EU, že je nezbytné stanovení priorit, zůstala nezodpovězena.

Alespoň k částečné koordinaci těchto nesourodých požadavků na lesy by snad přispělo přijetí právně závazné směrnice o hospodaření v lesích EU, o které se jedná – dosud bez konkrétního výsledku – již od roku 2003. Ing. Mannsberger z ra-

kouského ministerstva zemědělství uvedl, že dosud bylo vydáno 49 závazných usnesení a směrnic, přes 30 rezolucí a další desítky nekoordinovaných požadavků z nejrůznějších útvarů a odborů Evropské komise, které se dotýkají nebo přímo zasahují do lesního hospodářství a tím přivádějí vlastníky lesů do obtížně řešitelných situací.

V závěrečném projevu předseda lesnické skupiny COPA-COGECA E. Valero podtrhl význam koordinace všech požadavků kladených na lesy a jejich vlastníky a současně nezbytnost zajistit jejich financování. Jako druhý nejdůležitější úkol pro všechny zainteresované uvedl zlepšení informovanosti občanů EU o všestranném poslání lesů včetně zásadního významu produkce a co nejširšího využívání dřeva.

Ing. Ctibor Záruba

Dříví je obnovitelnou a velice cennou surovinou

ROZHOVOR

Ing. Josef Vovesný

Jednou z výrazných postav české lesnické scény, která se svými odbornými i lidskými kvalitami zasloužila o dobré jméno SVOLu, je Ing. Josef Vovesný. V roce 2006 jej Republikový výbor pověřil vypracováním pilotního projektu společného obchodu s dřívím, který odstartoval další etapu vývoje Sdružení. Po čtyřech letech úspěšného fungování koordinace společného obchodu vyjádřil ing. Vovesný zájem předat žezlo svému nástupci. Požádali jsme jej proto, aby se s námi podělil o své názory nejen na současný trh se dřívím v České republice.

Pane inženýre, profiloval jste se jako odborník na otázky související s pěstováním lesa, ochranou lesa a přírodou, certifikací hospodaření v lesích. Je známe Vaše dlouholeté úsilí o postupnou změnu druhové skladby lesů na majetku pana Karla Schwarzenberga a Vaše angažovanost v poslední době i v NP Šuma-

va. Proč tedy obchod s dřívím? Byla to pro Vás výzva?

Obchod se dřívím je integrální součástí hospodaření v lese. Řada vlastníků nemá de facto jiný hlavní příjem než z prodeje dříví, dominance jiných výnosů je vzácná. Mimo tyto úvahy stojí drobní vlastníci lesa, kterých je v ČR cca 150 tisíc a podílejí se cca 10% na celkové výměře lesů a nejsou až na výjimky členy SVOL.

Členská základna požadovala již nějaký čas koordinaci prodeje dříví. Velmi závažným důvodem pro spuštění tohoto projektu byly i stálé turbulence u podniku LČR z hlediska dalšího směřování, neboť státní podnik je z hlediska výměry lesa v ČR trvale v dominantním postavení. Cílem bylo tedy posílení pozice nestátních vlastníků lesa na trhu se dřívím. V situaci, kdy jsem skončil zaměstnání na Orlíku, to pro mne byla nová výzva.

Čím je společný obchod SVOL charakteristický?

Společný obchod by nemohl vzniknout bez zájmu významných odběratelů dříví o tuto formu spolupráce s nestátními vlastníky. Je založen na přímých vztazích s odběrateli. Na úrovni SVOL je garantován objem dříví v čase a sortimentu. Odběratelé jako protihodnotu za spolehlivost nabízejí finanční motivaci a další služby např. organizace dopravy, termíny splatnosti a podobně. Tyto rámcové podmínky jsou sjednány na úrovni SVOL. Regionální trh je i u členů společného obchodu dle uvážení jednotlivých účastníků respektován. Je možné, že se v budoucnu vzhledem k stále stoupajícím dopravním nákladům uplatní v budoucnu více než dosud.

Můžete uvést hlavní principy společného obchodu a shrnout jeho dosavadní vývoj? Je SVOL otevřený dalším zájemcům?

Základním principem pro vstup jednotlivých členů SVOL do společného obchodu je dobrovolnost a dosud konvenční úroveň minimální nabídky v objemu k jednomu odběrateli 400-500 m³/rok. Do budoucna je ale možné uvažovat o snížení této hranice i pro vstup menších vlastníků. Počet účastníků i celkový objem má stále stoupající trend. SVOL je otevřen dalším zájemcům na straně jak členů SVOL, tak nových odběratelů. Z hlediska odběratelů komunikujeme s každým, kdo projeví zájem. Příčinou neuzavření vztahu je nejčastěji požadavek výběrového speciálního sortimentu, obchod přes zprostředkovatelskou firmu, nereálný objem, nestabilní finanční situace a podobně.

Z podnětu členů SVOL byla v loňském roce realizována kontrolní měření pro srovnání změřených sortimentů surového dříví v le-

se a u odběratelů dřevní hmoty a to jak v kvantitě, tak i kvalitě. Můžete již zveřejnit nějaké závěry?

Přejímka dříví u odběratelů v kvantitě i v kvalitě je složitým a dosud neuspokojivě řešeným trvalým problémem. Je ovlivněna řadou objektivních, ale i subjektivních faktorů, které jsou vesměs známy a na úrovni univerzit a výzkumných ústavů dlouhodobě zkoumány. Nejedná se o problémy jen na úrovni ČR, ale celého středoevropského prostoru. Očekávali jsme vzhledem k revizi Doporučených pravidel měření dříví v průběhu roku 2007 iniciativu na straně vlastníků lesů všech typů vlastnictví, protože výsledky přejímek jsou převážně v jejich neprospěch. Zástupci nestátních lesů ale zůstali ve svých názorech osamoceni a v tomto směru nedošlo při revizi k podstatným změnám. Proto SVOL přistoupil k vlastním kontrolním měřením. Jsme rozsahem měření dosud na počátku a pokračujeme dále i v roce 2011. Po statistickém zajištění rozsahu výběru výsledky vyhodnotíme a zveřejníme.

Jaká je situace v tomto ohledu u našich sousedů v Rakousku nebo Německu?

Naléhavost řešení problémů přejímek dříví je aktuálně vnímána jak u představitelů výzkumu a akademické obce, tak především u vlastníků lesů i v těchto zemích.

K dispozici jsou aktuální výsledky rozsáhlého výzkumu přesnosti měření v objemu při použití různých metod používaných v současné praxi v Německu, Rakousku a Česku. Výzkum byl proveden vědci Výzkumného ústavu lesnického ve Freiburgu. Změřeno bylo 140 000 výřezů smrku na různých pilách. Výsledky ukázaly velké rozdíly v objemu při současných

Vyhodnocení používaných metod ve vztahu k základní metodě tj. měření výřezu po sekcích délky 0,01 m .

Země používané metody	Stručný popis metody	Průměrný rozdíl
Německo	klasický lesnický způsob, průměr měřený ve středu výřezu (jak leží) a druhý kolmo, zaokrouhlování průměru vždy dolů	-7%
Rakousko	hledání dvojice nejmenších průměrů uprostřed výřezu, zaokrouhlování průměru vždy dolů	-10%
Česká republika	hledání nejmenšího průměru ve středu výřezu a druhý kolmo, zaokrouhlování průměru vždy dolů	-12%
Další zkoušené metody:		
Změření radiálních 180 průměrů uprostřed výřezu (posun vždy o 1 stupeň po obvodu), průměrný údaj ze všech 180 měření s přesností na mm se nezaokrouhluje		-4%
Zjišťování objemu výřezu po sekcích délky 0,5 metru, průměr měřený uprostřed sekce výřezu (jak leží) a druhý průměr kolmo (bez zaokrouhlování)		-2%

Zdroj: Holz-Zentralblatt, 17.12.2010

pokračování na str. 3. »

normativně stanovených metodách v rozpětí –7% až –12% v neprospěch vlastníků dříví oproti nejpřesnější metodě, kterou je součet objemu sekčí o délce 1cm (metoda vystihuje dostatečně rozdíly v nepravidelnosti výřezu).

Mohou se proti tomu vlastníci lesů vůbec nějak bránit?

Řešením je pouze změna normativních předpisů. Měření po sekcích 0,5 metru má již přijatelnou přesnost a technicky je na současných pilách vybavených elektronickým měřením proveditelné změnou software. Hledání nejmenšího průměru z důvodu optimální technologie pořezu nic nebrání, avšak není společně s násobným zaokrouhlováním dolů akceptovatelné pro objektivní výpočet objemu výřezu. Vzhledem k propojenému trhu a lokálním kalamitám v oblasti ČR, Rakousko a Bavorsko dochází a bude docházet k obousměrnému toku surového, především jehličnatého, dříví a proto je vhodné sjednocení norem a technických postupů měření i rámcové kategorizace kvality převažujících sortimentů.

Jak hodnotíte současný trh s dřívím?

Poptávka po sortimentech jehličnatého surového dříví je vysoká, též v důsledku opožděného uzavírání obchodních smluv počátkem roku s účastníky tendrů na rok 2011. Ceny se pohybují u smrkové kulatiny počátkem 1. čtvrtletí u kvality ABC mezi 2 200 – 2 500 Kč franco sklad odběratele. Dosahují nyní úrovně přelomu let 2006/2007, která představuje maximum od 90. let 20. století. U jehličnaté vlákniny dosahují dokonce historického maxima. Prognóza vývoje poptávky v 2. čtvrtletí je obtížná (nástup stavební činnosti, nepokoje v severní Africe apod.).

Přesto, jaký očekáváte vývoj trhu?

Přesnější prognózy vývoje trhu jsou velmi obtížné vzhledem k vývoji světové ekonomiky v posledních letech 2007 - 2010. Vzpomeňme na bezradnost specialistů analytiků na vývoj HDP v těchto letech. Vývoj trhu se dřívím má samozřejmě širší vazbu na vývoj hospodářství v daleko širším prostoru než je ČR. Dříví je obnovitelnou a velice cennou surovinou (náklad kulatiny na odvozním prostředku k odběrateli reprezentuje hodnotu cca 50 tisíc Kč i více). Ještě v 70. letech minulého století bylo slabé dříví z probírek bez zhodnocení, ponechávané pokácené na zemi bez vyklízení, nemluvě o nehroubí a klestu. V současné době vzhledem k dotační politice státu na zpracování biomasy je veškerá lesní biomasa užitkovým sortimentem a to včetně kůry na pilářských provezech. Po dřevní surovině bude dále poptávka, a to jak v nejbližší i vzdálené budoucnosti. Dřevní surovina je ze shora uvedených důvodů předmětem zájmu poskytovatelů služeb a investorů na zpracování této suroviny.

V praxi však dochází na trhu k časově velkým turbulencím z hlediska dosažitelnosti a aktuální ceny dřevních sortimentů.

Čím je to způsobeno?

Častými kalamitami, ale i nereálnými odhady těžebních možností v jednotlivých zemích (výrazné rozšíření kapacit na pořez kulatiny, zpracování slabého dříví, štěpky a lesní biomasy po roce 2000 ve středoevropském prostoru).

K nestabilitě na trhu v tomto prostoru významně přispívá i státní podnik LČR, zvláště po roce 2003. Na problém bylo založeno i způsobem transformace státního podniku počátkem 90. let dvacátého století (totální outsourcing služeb, centralizace v jeden velký celek). Výběrová řízení podle zákona o veřejných zakáz-

kách č.137/2006 Sb. nejsou pro lesnictví vhodná. Krátkodobé tendry jsou nevhodné, střednědobé nelze stabilně nastavit, neboť rozhodující parametry se v krátkém čase, ale i regionálně mění (kalamity, extrémý počasí, výrazné pohyby cen v čtvrtletním režimu apod.).

Do jaké míry může „zamíchat kartami“ koncepce hospodaření u státního lesního podniku LČR tzv. Dřevěná kniha?

Podnik LČR je v dominantním postavení jak na trhu obchodu se dřívím, tak lesnických služeb. Republikový výbor SVOL na základě rozdílných provozních zkušeností firem svých členů se opakovaně kriticky v tisku k této koncepci vyjádřil, na připomínky nebyl vesměs brán zřetel. Nejslabším článkem zůstává předání dříví mezi vlastníkem a firmou zajišťující služby a to jak v objemu, tak kvalitě surového dříví. Zodpovědnost vlastníka (LČR) zastoupeného zaměstnancem v terénu nelze dosud s uspokojivou přesností nahradit. Kontrolní metody prezentované v Dřevěné knize jsou u tak cenné suroviny z hlediska přesnosti nepřijatelné (hodnocení a měření „nastojato“ u aukcí, čipování, kontrola přes pařezy, letecké snímky - významný podíl nahodilých a výběrných těžeb), provozně sotva realizovatelné a nevyzkoušené.

Dřevěná kniha je soustředěna především na otázky výběrových řízení a obchod se dřívím, ale poslání státních lesů je z hlediska funkcí veřejného statku mnohem širší. V aktuálním pojetí výběrových řízení se ztrácí regionální vazby, které jsou pro dlouhodobé investice do lesů rozhodující. Přesuny produkce a služeb na velké vzdálenosti snižují konkurenceschopnost vlastníka lesa, promítnou se do ceny nejenom u odběratelů, ale i zpracovatelů dřevní produkce.

Děkuji za rozhovor.

Ptala se Marie Růžková.

EU proti nelegálním těžbám dřeva

Dnem 3. prosince 2010 vešlo v platnost nové nařízení Rady EU a Evropského parlamentu č. 995/2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky (nařízení o dřevu).

Nařízení o dřevu je zaměřeno na hospodářské subjekty, které chtějí na trh Unie poprvé uvést dřevo nebo výrobky ze dřeva, ať již za úplatu nebo bezúplatně. Nijak se nedotkne cílových spotřebitelů. Pro ty naopak představuje ujištění, že nakupují pouze takové produkty, které byly vytěženy zákonným způsobem, založeném na principu trvale udržitelného obhospodařování lesů. Nařízení se zaměřuje také na obchodníky vnitřního trhu, kteří mají povinnost na požádání doložit informaci o tom, od koho výrobek ze dřeva nakoupili a případně, komu jej prodali. Nedílnou součástí nařízení je příloha specifikující produkty, kterých se nařízení týká; nařízením není dotčeno recyklované dřevo a výrobky z něj.

Nařízení č. 995/2010 Rady EU a Evropského parlamentu je založeno na systému náležité péče, který má zajistit, aby se na evropský trh nedostalo nezákonně vytěžené dříví. Systém náležité péče vychází z právních předpisů členských států, které se týkají hospodaření v lesích, a zavazuje hospodářský subjekt, aby shromažďoval základní informace, mimo jiné, o původu dřeva, jeho množství a potvrzení, že dřevo bylo vytěženo zákonným způsobem.

Na udržování a pravidelné hodnocení systému náležité péče budou dohlížet kontrolní organizace fungující na dobrovolné bázi, které budou také přijímat opatření a oznamovat příslušným orgánům významná nebo opakovaná porušení systému ze strany hospodářských subjektů. Uznávání kontrolních organizací a odejímání takových uznání bude řešit Evropská komise. Nařízení má obecnou závaznost a bezprostřední působnost. To znamená, že členské státy musí jeho provádění ošetřit národní legislativou tak, aby nedošlo k rozporům. Prvním důležitým termínem v jednáních o procedurálních pravidlech je 3. červen 2011. Do této doby mají členské státy podat Komisi informaci o kompetentním orgánu, který bude nařízení provádět. Do 3. března 2012 pak mají být přijaty akty v přenesené působnosti v souvislosti s uznáváním a odejmutím uznání kontrolním organizacím. Jednotná pravidla pro provádění systémů náležité péče mají být přijata do 3. června 2012, neboť nařízení vejde v účinnost 3. března 2013.

Dle vyjádření Ing. Kateřiny Ventrubové z Ministerstva zemědělství sice není zatím jasné, jakou roli budou hrát stávající certifikační systémy a jak by měly fungovat případně nově vzniklé monitorovací organizace, zároveň však zdůraznila, že nařízení nestanovuje žádné nadstandardní požadavky a povinnosti ani vlastníkům lesů ani obchodníkům. Podobně ubezpečuje i náměstek ministra pro lesní hospodářství Jiří Novák v tiskové zprávě ministerstva ze dne 3. prosince 2010: „Zpřesnění lesní hospodářské evidence rozhodně nepovede k nárůstu povinností pro vlastníky lesa nad rámec současných požadavků. Naším zájmem vždy bude minimalizovat dodatečnou administrativní zátěž, a to zejména pro malé a střední podniky.“

O podobě prováděcích předpisů se vyjednává nejen v evropských orgánech a nadnárodních organizacích vlastníků, ale připravuje se také jednání ministerstva se zainteresovanými stranami na národní úrovni, kde se s účastí SVOL napevno počítá (přesné datum nebylo k datu vydání Zpravodaje známo).

Marie Růžková

Ve zkratce

• Dnem 10. ledna byly schváleny Rozhodnutím Evropská komise aktualizované evropské seznamy lokalit významných pro Společenství pro kontinentální a panonskou biogeografickou oblast. Tímto rozhodnutím zamítla Evropská komise změnu hranic u pěti lokalit, provedenou Nařízením vlády č. 371/2009 Sb., a nařídila České republice navrácení lokalit do jejich původních hranic. Jedná se o tyto lokality: Žehuň – obora, Dománovický les, Borkovická blata, Plzeň – Zábělá, Údolí Hačky. Evropská komise tak reagovala i na stížnost nevládního sdružení Arnika na nedostatečnost národního seznamu evropsky významných lokalit. Ze strany Ministerstva životního prostředí zřejmě došlo k nedostatečně kvalifikované argumentaci pro vysvětlení změn a bohužel i k informační bariéře směrem k dotčeným vlastníkům. Ve dnech 24. – 25. března proběhne v Průhonicích biogeografický seminář, kde změny zamítnuté Evropskou komisí budou projednány.

• V polovině ledna podepsal ministr kultury a zástupci sedmnácti církví, jichž se týkají restituce, tzv. Deklaraci shody, v níž se vláda zavazuje, že bude usilovat o narovnání vztahů s církvemi a protistra na přistoupila na zmrazení platů duchovních, a to až do roku 2014. Přípravou majetkového vyrovnání se má v příštích měsících zabývat šestičlenná vládní komise ve složení: ministr kultury Jiří Besser, ministr financí Miroslav Kalousek, ministr zemědělství Ivan Fuksa a poslanci Marek Benda, Kateřina Klasnová a Michal Babák. Návrh vyrovnání s církvemi by měla komise vypracovat do června letošního roku. Podle vyjádření ministra kultury dojde oproti programovému prohlášení vlády k uspíšení přípravy návrhu nového zákona o majetkovém vyrovnání mezi státem a církvemi, do Sněmovny by měl být návrh předložen do poloviny roku 2012.

• 25. ledna se konalo zasedání republikového výboru SVOL. Na pořadu jednání byla novelizace zákona o přechodu některého majetku z vlastnictví státu na obce (dosud nevýdaný „vojenský“ majetek), návštěva náměstka ministra životního prostředí Tesaře, aktuální situace kolem koncepce hospodaření ve státních lesích, praktiky některých podnikatelských subjektů nabízejících nově zvoleným starostů obcí „výhodnou“ správu obecního lesa a prodej dřeva, dále novelizace vyhlášky č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích, problematika semenných porostů, příprava celostátní konference SVOL a dalších akcí pro majitele lesa. Výbor potvrdil členství pro deset nových uchazečů.

• Po více než půlroční přestávce způsobené personálními změnami ve vedení Ministerstva životního prostředí proběhlo dne 18. února další kolo jednání o Metodickém pokynu k vydávání závazného stanoviska orgánů ochrany přírody ke schválení lesních hospodářských plánů. Bohužel ani osobní řízení pracovní schůzky náměstkem ministra Tesařem nepřineslo téměř žádný posun v jednání a představitelé MŽP nadále hájí text pokynu, který jsme spolu se zástupci Ministerstva zemědělství a LČR v červnu minulého roku odmítli. Naše dva hlavní požadavky – vázat vydání souhlasného stanoviska na splnění požadavků orgánů ochrany přírody, předaných vlastníkům lesa na počátku prací na obnově LHP formou „Předběžné zprávy“ dle správního řádu, a potvrzení nároků na náhradu újmy, kterou splnění požadavků orgánů ochrany přírody způsobí – nebyly pracovníky MŽP akceptovány. Rozpory rovněž trvají v názoru na pojetí lesa jako významného krajinného prvku, v definici a rozsahu využívání nepůvodních druhů dřevin a v pojetí hospodaření v biocentrech, zařazených do územního systému ekologické stability. Další kolo jednání bylo stanoveno na 8. dubna, do kdy by měla být též vyřešena otázka způsobu vydávání závazného stanoviska (především k lesním hospodářským osnovám).

• 23. února se uskutečnilo zasedání předsednictva Konfederace evropských vlastníků (CEPF) v Bruselu. Hlavním bodem jednání bylo vytvoření pozičního dokumentu vlastníků nestátních lesů k vývoji závazných požadavků na pevnou biomasu. Zvyšující se podíl biomasy do roku 2020 ukládá Evropská směrnice o obnovitelných zdrojích. CEPF upozorňuje, že poptávku po pevné biomase v Evropě nestačí v budoucnu pokrýt pouze domácí produkce a bude nutné biomasu dovážet. Podmínky, za nichž se dovážená lesní biomasa vyrábí, ale nesplňují stávající standardy trvalé udržitelnosti v EU, navíc větší dovozy biomasy s sebou přinášejí zvýšené riziko zavlečení invazivních druhů, škůdců a patogenů. CEPF striktně požaduje, aby nová legislativa EU o kritériích udržitelnosti pro biomasu důsledně vycházela ze závěrů Ministerských konferencí na ochranu lesů

pokračování na str. 4. »

v Evropě, z národní legislativy členských států a certifikačních schémat. Poukazuje také na možné narušení trhu s energetickými produkty, pokud pevná biomasa získaná v zemědělství nebude podléhat podobným požadavkům na trvalou udržitelnost jako biomasa z lesa. Předsednictvo CEPF také podpořilo návrh ostatních lesnických organizací na větší „zviditelnění“ lesnictví v rámci Společné zemědělské politiky po roce 2013.

• Od 15. března bude na základě „Smlouvy o zajištění letecké hasičské služby v roce 2010 až 2012 ve vymezených částech České republiky“ aktivována Letecká hasičská služba v lesích na území České republiky, s výjimkou lesů v působnosti Ministerstva obrany a Ministerstva životního prostředí, které nejsou v systému letecké hasičské služby zařazeny. V souladu se zákonem o požární ochraně tak bude zajištěna hlídková i hasební činnost. V sektorech B8, B9, C11, C12 a C13 zajišťují od dubna 2011 hlídkovou činnost vrtulníky Letecké služby Policie ČR.

• V uplynulých dnech proběhly nebo se připravují členské schůze v jednotlivých regionech SVOL. A jejich hlavní téma? Vedle společného obchodu jsou to příspěvky na hospodaření v lesích.

Ze zasedání Jihočeského regionu SVOL

Informace z Plzeňského regionu

Dne 28. ledna proběhlo v Sušici pravidelné zasedání členů Plzeňského regionu SVOL. Kromě běžných provozních záležitostí byla podána zásadní informace ve věci čerpání dotací z prostředků Plzeňského kraje. Informaci přednesl radní kraje Petr Smutný, do jehož gesce patří i lesní hospodářství. Proč je pro majitele lesů v našem kraji tato informace tak zásadní? V roce 2010 platilo pravidlo horní hranice čerpání ve výši 350 tis. Kč na jednoho vlastníka, což zásadním způsobem diskriminovalo velké vlastníky lesa. Dlouhodobým a soustavným jednáním vedení regionu (Janský a Toman) na krajském úřadě došlo k postupnému vyjasnění našich postojů a výsledkem je zrušení tohoto limitu a následné dojednání celkové dotace do lesního sektoru pro rok 2011 ve slibované výši 27 mil. Kč podle platných pravidel čerpání roku 2009.

Další akcí v regionu (4. února) bylo pořádání tradičního a současně jubilejního 10. plesu organizovaného členy SVOL v Plzeňském kraji v Petrovicích u Sušice. Akce se vydařila i díky bohaté tombole. Za sponzorské dary děkujeme Lesům města Klatov, Sušickým lesům a službám, Městským lesům Kolínek, Obecním lesům Strážov, Městským lesům Plzeň, Obecním lesům Hrádek u Sušice a Městským lesům Domažlice. Půlnočním zpestřením bylo slavnostní předání přihlášky nového člena do SVOL. Za veřejné odhodlání byl odměněn sólo tancem.

Václav Toman
předseda RS SVOL PK

Změna druhové skladby na LHC Orlík nad Vltavou

Významnou restitucí lesního majetku v České republice bylo vrácení orlické části majetku panu Karlu Schwarzenbergovi v roce 1993. Od 1. 1. 1994 bylo zahájeno hospodaření a obnova majetku. Na počátku tohoto období stanovil majitel zásady hospodaření, mezi kterými byly dvě klíčové zásady týkající se stavu lesa:

1. zlepšení stability a zdravotního stavu lesa,
2. podstatné zvýšení podílu listnáčů, znovuzavedení jedle bělokoré.

Tyto zásady hospodaření se staly základem pro vypracování rámcových směrnic hospodaření, které se staly základním a závazným dokumentem pro celou lesnickou činnost a s drobnými úpravami mají trvalou platnost. Na základě přírodních podmínek a po provedené revizi typologického mapování byla odvozena cílová druhová skladba LHC Orlík nad Vltavou - viz tab. č. 1.

Změna druhové skladby je zaměřena zejména na náhradu smrku dřevinami

produkčně rovnocennými, se zvýšenou stabilitou, melioračními vlastnostmi a hospodářským uplatněním – listnáči, jedlí bělokorou (nejproduktivnější naše domácí dřevina) a douglaskou tisolistou (produkce oproti smrku 1,5 – 2x vyšší). Zvýšený podíl listnáčů musí však splňovat požadavky na produkci kvalitní listnaté hmoty, jen tak jsou schopny listnaté sortimenty konkurovat cenám smrku. Tento cíl byl promítnutý do rámcových směrnic hospodaření rozhodnutím o počtu sazenic při zalesnění DB 12 000ks/ha a BK 10 000ks/ha. Tyto počty zaručují v budoucnosti kvalitní listnaté sortimenty a tím i kvalitní ceny, nezdůrazňují pouze meliorační a zpevňující funkce. Minimální počty jedinců u listnatých dřevin (4 – 6 000 ks/ha) podle funkce dřeviny základní nebo meliorační uvedené v příloze č. 6 k vyhlášce č. 139/2004 jsou stanoveny dle mého názoru zcela nesprávně.

Jako hlavní obnovní způsob byl zvolený podrostní a násečný způsob, který umož-

ňuje ve velkém rozsahu při obnově používat náročné dřeviny JD, BK a DG.

Předmětem zájmu změny druhové skladby jsou obnovované smrkové porosty, zejména loupané a jinak zdravotně poškozené. Velká potřeba sazenic, zejména BK, DB, JD a DG je pokryta z vlastního školkařského provozu a z vlastních zdrojů semen. Zvládnutí vysokých úkolů v zalesnění, zejména listnáčů s vysokým počtem sazenic, umožnilo obnovení podzimního termínu zalesnění listnáčů jako staré osvědčené metody v současné době v celé ČR nepoužívané. Volba dřevin pro zalesnění a rozhodnutí o umístění dřevin na ploše se řídí příslušností zalesňované plochy k lesnímu typu (souboru lesních typů) a jeho cílové druhové skladbě.

Podářilo se vyloučit vliv zvěře poškozující kůru stromů – jelení a mufloní a významně se podařilo snížit škody okusem srnčí a dančí zvěří. Nejvýznamnější jsou změny druhové skladby v 1. a 2. věkovém stupni - viz tab. č. 2.

Tab. č. 1 - Cílová druhová skladba LHC Orlík nad Vltavou

dřevina	SM	JD	BO	MD	DG	celkem jehličnaté	DB	BK	ostatní listnaté	celkem listnaté	celkem
%	38	5	15	5	6	69	11	14	6	31	100

Tab. č. 2 - Nejvýznamnější jsou změny druhové skladby v 1. a 2. věkovém stupni

dřevina	SM	JD	BO	MD	DG	celkem jehličnaté	DB	BK	ostatní listnaté	celkem listnaté	celkem
1. věkový stupeň %	47,4	10	5,7	0,6	5,9	69,6	12,7	13,4	4,3	30,4	100
2. věkový stupeň %	52,6	2,5	5,9	1,8	4	66,8	15,4	11,7	6,1	33,2	100

Tab. č. 3 - Změna celkového zastoupení dřevin na LHC Orlík nad Vltavou

dřevina	SM	JD	BO	MD	DG	celkem jehličnaté	DB	BK	ostatní listnaté	celkem listnaté	Celkem
poč. stav k 1. 1. 1994 v %	60,2	0,5	16,1	1,5	0,9	79,2	8,4	2,1	8,5	16	100
poč. stav k 31. 12. 2010 v %	56,3	1,6	13,8	1,5	2,1	75,3	10,7	6,1	7,2	24	100

Podsadb jedle. Foto: Ing. Jan Červenka

Změna celkového zastoupení dřevin na LHC Orlík nad Vltavou (viz tab. č. 3) je v řádech procent, zde je také odpověď všem zastáncům „rychlé a zásadní změny druhové skladby“. Je to skutečně cílevědomá a systematická práce minimálně na celé obmýti. Za změnou celkového zastoupení dřevin o několik procent je třeba si představit vysoké náklady na zalesnění, oplocování kultur a dnes také na výchovu

mladých listnatých porostů. Náklady na zalesnění a zajištění smrkem se pohybují mezi 40 – 60 tis. Kč na hektar, zatímco u listnáčů 140 – 180 tis. Kč na hektar. Vlastník musí počítat s menším ziskem a tedy s menší možností investovat, opravovat apod.

Výsledky dlouhodobé a cílevědomé práce lesníků na LHC Orlík nad Vltavou jsou praktickým naplněním zásad hospodaření stanovených majitelem a poděkováním všem, kdo se na tomto výsledku

podíleli a budou nadále podílet. Je to také poděkování vlastníkům majetku a Ing. Josefu Vovesnému, prvnímu řediteli obnovené Lesní správy Orlík nad Vltavou, za jeho práci spojenou s obnovou hospodaření a možnosti s ním společně pracovat.

Ing. Karel Kovář
Autor článku pracoval jako zástupce ředitele a vedoucí lesního provozu Lesní správy Orlík nad Vltavou, v současnosti v důchodu. Externí učitel Pěstování lesů na VOŠL v Písku.

Dospělé bukové porosty zejména v oblasti Květovské obory jsou výlučně obnovovány přirozenou obnovou. Foto: autor

stavebníka), neboť závazné stanovisko samo o sobě žadatele k realizaci zamýšlené činnosti (např. k realizaci stavby) neopravňuje, k tomu je zapotřebí ještě vydání rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů (např. stavebního povolení). Až toto výsledné rozhodnutí může mít za následek vznik omezení hospodaření, což naopak svědčí ve prospěch závěru, že náhradu újmy za případná omezení by měl poskytnout ten orgán správy, který vydal výsledné rozhodnutí. Tento orgán se ovšem bude nepochybně bránit poukazem na skutečnost, že byl ve svém rozhodování vázán obsahem závazného stanoviska a jinak rozhodnout nemohl.

Na položený dotaz tedy lze odpovědět jednoznačně pouze v tom ohledu, že vlastník lesa samozřejmě může ve všech popsaných případech poskytnutí náhrady újmy podle § 11, odst. 3 lesního zákona požadovat. Odhad pravděpodobnosti úspěchu jeho žádosti je ovšem závislý na celé řadě proměnných, které se od sebe v jednotlivých případech mohou významně lišit. To ve výsledku znamená, že šance na úspěch takových žádostí nelze posoudit obecně, nýbrž vždy se zohledněním okolností každého jednotlivého případu. Právní stav dosud nevyjasnila ani judikatura. Obecně lze ovšem doporučit, aby žádost o náhradu byla ze strany vlastníka uplatněna ve všech situacích, pokud ze strany orgánu státní správy lesů došlo k vydání souhlasu s určitou činností do 50m od okraje lesa, na straně vlastníka lesa došlo k omezení hospodaření a mezi vydáním souhlasu a vznikem omezení je příčinná souvislost.

Odpovědi zpracoval:
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.

Právní poradna

1. Nájemné z rekreačních staveb na lesních pozemcích je dosud regulováno. Je možné, aby v případě dohody obou stran bylo sjednané nájemné vyšší než částka uvedená v Cenovém věstníku?

Ceny nájemného za pozemky zastavěné rekreačními chatami podléhají cenové regulaci, která má podobu stanovení maximálních cen ve smyslu § 5, odst. 2 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, v platném znění. Podle téhož ustanovení je maximální cena cenou, kterou není možné překročit. Pokud by došlo k uzavření nájemní smlouvy, v níž by bylo nájemné sjednáno vyšší, než je maximální nájemné stanovené v seznamu zboží s regulovanými cenami, byla by nájemní smlouva v tom rozsahu, v níž by byla překročena stanovená maximální výše nájemného, neplatná podle § 40a občanského zákoníku. Jde nicméně o tzv. neplatnost relativní, což znamená, že smlouva by byla považována za platnou v celém rozsahu (tedy i v té části, v níž bylo sjednáno vyšší, než maximální nájemné), pokud se nájemce její

neplatnosti nedovolal, což velmi výstižně vyjadřuje § 40a, věta čtvrtá občanského zákoníku: „Je-li právní úkon v rozporu s obecně závazným právním předpisem o cenách, je neplatný pouze v rozsahu, ve kterém odporuje tomuto předpisu, jestliže se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti dovolá.“

2. Orgán státní správy lesů vydá výjimku z ochranného pásma lesa a dojde např. ke stavbě v těsné blízkosti lesa. Vlastník je určitým způsobem omezen v hospodaření - jiná, delší trasa přibližování, zvýšené náklady na těžbu, apod. Je možné uplatnit § 11, odst. 3 zákona o lesích a žádat po státní správě náhradu?

Podle § 11, odst. 3 lesního zákona má vlastník lesa právo na náhradu újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese vůči orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Z uvedené formulace je zřejmé, že právo na náhradu újmy vlastníkoví lesa vzniká nepochybně tehdy, pokud souhlas orgánu státní správy lesů s činností do 50m od okraje lesa podle § 14, odst. 2 lesního zákona byl vydán ve formě správního rozhodnutí a toto rozhodnutí současně stanovilo přímé povinnosti vyvolávající na straně vlastníka lesa omezení hospodaření. Výskyt takových případů bude spíše výjimečný, a to ze dvou důvodů.

V první řadě platí, že souhlasy s činnostmi do 50m od okraje lesa podle § 14, odst. 2 lesního zákona zakládají zpravidla pouze právo realizovat do 50m od okraje lesa určitou činnost. Omezení hospodaření je pak důsledkem (přímým nebo nepřímým) realizace takto povolené činnosti. V takových případech je sporné, zda vůbec došlo k naplnění dikce § 11, odst. 3, založeného na předpokladu, že orgán státní správy „o omezení rozhodl“, když předmětem řízení a výsledného

správního aktu nebylo stanovení omezení hospodaření, nýbrž právě (a pouze) souhlas s realizací určité činnosti do 50m od okraje lesa.

I pokud připustíme, že zákonodárce měl v ustanovení § 11, odst. 3 lesního zákona na mysli i omezení vznikající až jako důsledek realizace činnosti, pro níž byl vydán souhlas (což ovšem bohužel není jisté), není situace o mnoho přehlednější. Platí totiž dále, že většina souhlasů je vydávána vůči stavební záměru a souhlas je vydáván jako podklad pro rozhodnutí o umístění stavby, pro územní souhlas a pro rozhodnutí o povolení stavby, zařízení nebo terénních úprav anebo jejich ohlášení, jimiž mají být dotčeny pozemky do 50m od okraje lesa. V takových případech nemá souhlas podobu správního rozhodnutí, nýbrž závazného stanoviska podle § 149 správního řádu (§ 14, odst. 2, věta třetí lesního zákona). Komplikace zde pak spočívá ve skutečnosti, že závazné stanovisko samo o sobě není rozhodnutím a nezakládá přímá práva ani povinnosti účastníků, jeho prostřednictvím tudíž nelze ani přímo rozhodnout o omezení hospodaření v lesích. Závazné stanovisko je pouze podkladem pro vydání rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů a jeho obsah je „konzumován“ až v tomto výsledném rozhodnutí. V takovýchto případech je proto sporné nejen to, zda vydáním závazného stanoviska vůbec mohlo být „rozhodnuto o omezení hospodaření“, nýbrž i to, proti kterému orgánu státní správy byl měl nárok na náhradu újmy směřovat.

Na jedné straně je zřejmé, že mezi vznikem omezení na straně vlastníka lesa a obsahem závazného stanoviska je příčinná souvislost, takže platí, že bez souhlasného závazného stanoviska by k žádnému omezení hospodaření nemohlo dojít. Tato okolnost svědčí ve prospěch závěru, že náhradu újmy za omezení nepřímo vyplývající ze závazného stanoviska lze požadovat od orgánu státní správy lesů, který závazné stanovisko vydal. Na druhou stranu však rovněž platí, že orgán státní správy lesů vydáním závazného stanoviska nerozhodl přímo o právech a povinnostech žadatele o vydání souhlasu (např.

Jaký je osud semenných porostů?

Důvodem k napsání tohoto článku byla situace se semennými porosty založenými na bývalém pracovišti Lesní správa Orlík nad Vltavou. Protože termín semen-né (udržovací) porosty současná lesnická legislativa vůbec nezná, bude nutné se vrátit trochu zpět v čase.

Semenné porosty představují potomstva stromů z porostů fenotypové kategorie A (dnes třídy A) – porostů genetiky a hospodářsky vysoce hodnotných. Důvodem k jejich zakládání je udržení genofondu nejcennějších populací lesních dřevin a po dosažení dospělosti produkce semen. Semenné porosty byly zakládány pro všechny hlavní druhy lesních dřevin zejména v 80. a 90. letech minulého století. Přes některé připomínky k účelu semenných porostů (K. Kaňák: Genetické aspekty zakládání semenných porostů) to jsou postupy, které se používají k záchraně geneticky cenných a ohrožených populací lesních dřevin umělou cestou a při šlechtění lesních dřevin.

Podle informací uvedených ve Zprávě lesnického výzkumu č. 1/2002 uvádí Ing. Jaroslav Rambousek z VÚLHM Uher-ské Hradiště stav založených semenných porostů k 30. 11. 2001 s výměrou 3 553,46 ha. Z této výměry bylo založeno sadbou 2 560,55 ha, tj. 72,1 %, přirozenou obnovou 987,78 ha tj. 27,8 % a vegetativním způsobem 5,13 ha tj. 0,1 %. Z celkové výměry semenných porostů bylo založeno 3086,04 ha jehličnatých dřevin tj. 86,9 % a 467,42 ha listnatých dřevin tj. 13,1 %.

Výhodou založených semenných porostů měly být zejména spolehlivé informace o původu založeného semenného porostu. Semenné porosty měly svá specifická evidenční čísla a označení, rok založení a výměru. V době založení semenných porostů byla identifikace mateřského porostu velmi jednoduchá, zřetelná z protokolu o založení semenného porostu.

Proces zakládání semenných porostů byl ukončený restitucemi a transformací státních lesů. Řada vlastníků neobdržela v době předání majetku od povinných osob patřičné informace o založených semenných porostech, nebyly předány protokoly o založení semenných porostů ani výpisy ze všeobecné části LHP s evidenčními čísly semenných porostů.

Pokles výměry uznaných porostů třídy A a B

S odstupem času se projevuje zcela zřetelný pokles výměry uznaných porostů třídy A a B (dříve kategorie A a B) jako geneticky a hospodářsky vysoce hodnotných porostů určených k reprodukci a naopak nárůst tzv. identifikovaných zdrojů jako nejnižšího stupně uznaných porostů určených k získávání reprodukčního materiálu. Pro dokumentování tohoto nepříznivého stavu uvádím několik údajů o stavu zdrojů reprodukčního materiálu lesních porostů v tabulce:

Výměra uznaných porostů třídy A a B

	identifikovaný	třída A	třída B
stav k 30.11. 2001	0	15 506,33 ha	118 289,94 ha
stav k 31.12. 2008	60 436,53 ha	10 708,14 ha	74 927,39 ha
		úbytek o 4798,19 ha tj. 30,9 %	úbytek o 43 362,55 ha tj. 36,7 %

Vraťme se zpět k dříve založeným semenným porostům. K 30.11. 2001 bylo založeno 3 553,46 ha semenných porostů, to představuje 33,2 % současných uznaných zdrojů třídy A (stav k 31. 12. 2008). Tento genetický potenciál leží do dnešní doby zcela nevyužitý a neevidovaný.

Na Lesní správě Orlík nad Vltavou jsme ve starém LHP (platnost 1991 – 2000) našli evidenční čísla založených semenných porostů, z toho dva semenné porosty douglasky tisolisté vzniklé přirozenou obnovou „in situ“ (na místě) a dva semenné porosty buku lesního založené umělou obnovou v roce 1988 o celkové výměře 1,79 ha. Právě pátrání o původu mateřského porostu těchto dvou semenných porostů buku lesního jsou podnětem k napsání tohoto článku. Naší základní myšlenkou byla identifikace mateřského lesního porostu, ze kterého bylo získáno osivo k vypěstování sazenic pro založení semenného porostu a ověřit a potvrdit tento původ pomocí izoenzymových analýz. Podle výsledků ověření původu jsme chtěli rozhodnout, zda tyto semenné porosty buku lesního dále evidovat jako zdroje reprodukčního materiálu v budoucnosti, nebo tyto porosty z evidence vyřadit.

Právě při identifikaci původního mateřského porostu jsme se setkali s velmi vážným evidenčním problémem. Podle sdělení ÚHÚL Brandýs nad Labem, organizační složky státu a organizací pověřenou ústřední evidencí uznaných zdrojů, nebyly v ústřední evidenci ERMA nalezeny uznané jednotky, ze kterých byly tyto semenné porosty buku lesního založeny. Bylo nám doporučeno kontaktovat VÚLHM výzkumnou stanicí Kunovice nebo nástupnický orgán veřejné správy bývalého okresu Písek, kde by mělo být uloženo rozhodnutí o uznání zdroje s tehdejší identifikací mateřského porostu. Dotazem na vzniklé

obce s rozšířenou působností jsme také neuspěli.

Výsledky dotazů jsem byl natolik překvapený, že jsem si teprve v té chvíli uvědomil důsledky legislativních a organizačních změn právě na osudu původu semenných porostů, množství vynaložených prostředků v minulosti a rychlému snižování genetické kvality uznaných zdrojů reprodukčního materiálu lesních dřevin.

Stát, v tomto případě prezentovaný ústředním orgánem veřejné správy Ministerstvem zemědělství ČR, na jedné straně ukládá velmi přísné povinnosti a požadavky vlastníkům lesa z hlediska genetické kvality a používání reprodukčního materiálu lesních dřevin a na druhé straně odmítne 3 553,46 ha založených semenných porostů z geneticky a hospodářsky vysoce hodnotných porostů. Tuto nepříznivou situaci ještě zhoršuje faktor času, neboť řada pracovníků VÚLHM, lesního provozu a veřejné správy, kteří se podíleli na zakládání semenných porostů, nemusí být již k dispozici a s postupem času nemusí být již k dispozici ani mateřské porosty, ze kterých se získával reprodukční materiál a tím se ztratí možnost ověření původu semenného porostu pomocí izoenzymových analýz. U semenných porostů vzniklých z přirozené obnovy je podle mého názoru situace ještě nepříznivější, neboť postup obnovy a odstranění mateřského porostu spolu s uvolněním následného přirozeného zmlazení je rychlejší.

Rozhodující je postoj Ministerstva zemědělství

Nabízí se několik možností řešení. Zcela prioritní a zřetelný musí být postoj Ministerstva zemědělství ČR k založeným semenným porostům z porostů genetiky a hospodářsky vysoce hodnotných kategorie A (třídy A) o výměře 3 553,46 ha. Součástí tohoto postoje a rozhodnutí MZe je nutná evidence semenných porostů v oblastních plánech rozvoje lesů jako základního podkladu pro vyhotovení LHP a LHO. Velmi těžko si představuji zcela odmítavý postoj ministerstva s tím, že je to záležitost vlastníků lesa a legislativních problémů spojených se vstupem do EU.

Právě tento postoj ústředního orgánu veřejné správy považuji za rozhodující a klíčový. Dalším krokem by následovalo zadání pro ÚHÚL Brandýs nad Labem a jeho jednotlivé pobočky zajistit původní evidenci semenných porostů, identifikovat původní jednotky prostorového rozdělení lesa mateřských porostů, tyto jednotky aktualizovat na současné jednotky prostorového rozdělení lesa a identifikovat současné vlastníky těchto porostů s předáním všech potřebných podkladů o původu. Práce pro ÚHÚL jako stvořená a smysluplná. Pro současné vlastníky semenných porostů to znamená rozšíření a zvýšení genetické hodnoty lesních porostů.

Problematikou se zabýval Republikový výbor SVOL na svém lednovém zasedání. Náměstkovi ministra pro oblast lesního hospodářství postoupil SVOL žádost o řešení situace s konkrétními návrhy řešení ve smyslu výše uvedeného. K datu uzávěrky Zpravodaje jsme zatím neobdrželi odpověď.

Ing. Kovář Karel

Střední a nízký les

Zpráva z odborné konference

Ve dnech 21. a 22. října 2010 uspořádalo Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR a Ústav hospodářské úpravy lesů Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně, konferenci pod názvem „Nízký a střední les jako plnohodnotná alternativa hospodaření malých a středních vlastníků lesa“.

Hlavním cílem konference bylo především formou přednášek a odborné exkurze zprostředkovat informace, které se vztahují k problematice hospodaření v nízkých a středních lesích a informovat o projektu, jehož cílem je ověřit ekonomickou výhodnost případného znovuzavádění historických tvarů nízkého a středního lesa do lesnického hospodaření v podmínkách ČR.

Akce organizované pod záštitou a s finančním přispěním Ministerstva zemědělství se zúčastnilo více než padesát zájemců převážně z řad vlastníků lesa, taxačních organizací a orgánů státní správy ochrany přírody i lesů.

V rámci prvního dne účastníci konference vyslechli informace mající vztah k lesu nízkému a střednímu a to zejména z oblasti lesnického hospodaření, ekonomiky a legislativy. Druhý den konference pokračovala na lesním majetku statutárního města Olomouce praktickou ukázkou pokusných ploch, kde jsou realizovány různé postupy převodu na les střední. Z přednesených referátů konference vyplynuly následující závěry:

- Les v průběhu historie lidstva vždy poskytoval užitky, které byly v danou dobu veřejností preferovány a požadovány. Této veřejné poptávce odpovídal i tvar lesa. Od roku 1960 je však hospodaření formou lesa nízkého a středního legislativně omezováno. Je potřebné, aby zákon o lesích vlastníkům lesa nebránil tento tvar lesa využívat.
- Pěstování nízkého a středního lesa se může stát zajímavým zejména v případě menších lesních majetků v řádu do několika desítek hektarů, jejichž hlavním cílem je trvalá, každoroční, či v kratších intervalech než je decennium, produkce paliva, jehož poptávka a tudíž i cena kopíruje zvyšující se ceny energií. Lze je využít v listnatých porostech v 1. až 4. lesním

vegetačním stupni, zpravidla do nadmořské výšky 450 m n. m.

- Výhodou jsou zanedbatelné náklady na obnovu lesa. Úskalím je převod z dnešních nepravých kmenovin, které se blíží ke svému fyziologickému zániku a snižuje se možnost jejich přirozené obnovy generativní i vegetativní cestou.

- Střední les bez etáže generativního původu není příliš vhodný pro bohatá stanoviště, kde lze vypěstovat cenné sortimenty.

- Hlavními dřevinami výstavkového patra ve středním lese nebo převodu na les střední je především dub, jasan, jilm, třešeň a jeřáb břeč. Základem obhospodařování středního lesa je tvorba a péče o kvalitní výstavkové stromy. Ty jsou díky světlostnímu přírůstu schopny nabývat velkých dimenzí a zároveň tak mohou produkovat kvalitní cenné sortimenty. Světlostní přírůst a to nejen v lese středním, ale i v lese obhospodařovaném podrostopním nebo výběrným hospodářským způsobem, není možno plně využít bez aktivní pěstební péče o vhodně vybrané stromy, výstavky.

Z konference si účastníci odnesli poznatky o tom, že les nízký a střední nejsou dnes a rozhodně nebudou ani v budoucnu rozhodujícími hospodářskými tvary ve srovnání s lesem vysokokmenným. Přesto jsou tyto tvary lesa pro některé vlastníky lesa ekonomicky zajímavé a jistě najdou své uplatnění. Atraktivní jsou rovněž pro orgány státní správy ochrany přírody pro biodiverzitu takto obhospodařovaných lesních porostů.

Ing. Roman Šimek, ředitel
Lesy města Olomouce, a. s.
člen předsednictva SVOL

Připravujeme:

17. 3. - valná hromada Komory SL, Jihlava.

22. 3. - členská schůze Středočeského regionu, Jemniště.

22. 3. - členská schůze regionu Vysočina.

19. 4. - konference SVOL, Pelhřimov.

23. - 25. 5. - exkurze SVOL na Slovensko - NP Malá Fatra, TANAP, ML Brezno.

9. 6. - exkurze „Hospodaření na obecním lesním majetku o velikosti sto hektarů - Aneb existují u nás lesnické zahrádky?“, Písecko.

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz.

Vydává: Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, K Silu 1980, 393 01 Pelhřimov, IČO 45035652, tel./fax: 565 324 203, e-mail: info@svol.cz. Vychází 3x ročně v nákladu 2000 ks. Odpovědný redaktor: Marie Růžková; za obsah příspěvků ručí autoři. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 17027.